

TALVINE AIALINNUVAATLUS

Hea aialinnuvaatleja!

26. ja 27. jaanuaril Eesti Ornitoloogiaühingu korraldatud talvine aialinnuvaatlus 2013 pakkus toredaid üllatusi nii osalejate kui lindude poolt. Vaatlejate ja vaatluskohtade hulk on neljandat aastat toimuval vaatlusel võrreldes 2010. aastaga enam kui kahekordistunud, mullusega võrreldes kasvas osavõtt neljandiku võrra. Ka linde nähti vaatluskohtades mullusest märkimisväärselt rohkem, samuti tõusis liigiline mitmekesisus.

Oma vaatlused edastas **2501 linnusõpra 1817 paigast** üle Eesti, kokku vaadeldi **65 266 lindu 61 liigist**. Kuigi vaatlejate arvu kasv mõjutas ka nähtud lindude koguarvu, toimus siiski märkimisväärne muutus ka suhtarvudes - lindude keskmine arv ühes vaatluskohas oli mulluste tulemustega võrreldes umbes kaheksandiku võrra suurem, äärmuslikest arvukustest vähem mõjutatud keskvärtus ehk mediaan¹ kasvas pea viiendiku võrra ja mood² neljandiku võrra (tabel 1). Selliste muutuste üheks põhjuseks on kindlasti lindude jaoks küllalt soodus suuremate külmadeta ja alla keskmise lumekattega talv. Ilmselt mõjutas tulemusi ka vaatluspäevadel valitsenud ilm, mis oli kohati küll tuuline, kuid üldiselt parem kui mõnel eelmisel aialinnuvaatlusel.

Tabel 1. Talvise aialinnuvaatluse osalus ja tulemused aastatel 2010-2013.

	2010	2011	2012	2013
Linde	37046	30973	45686	65266
Vaatluskohti	888	948	1439	1817
Vaatlejaid	1072	1134	2050	2501
Liike	62	58	54	61
Linde vaatluskohas:				
Aritmeetiline keskmine	43	33	32	36
Mediaan ¹	33	27	26	31
Mood ²	24	15	12	15

Kõige arvukam liik oli neljandat aastat järjest rasvatihane, kes esines üle 96% vaatluskohtadest ning moodustas umbes veerandi lindude koguarvust. Teise koha saavutas taas rohevint, kolmas oli põldvarblane (tabel 2). Enamike liikide puhul ei toimunud arvukuses ja kohtamissageduses olulisi muutusi, peamised tõusjad olid invasioonilinnud pasknäär ja suur-kirjurähn (tabel 3).

¹ Suuruse järgi järjestatud vaatluste nimekirja keskmine liige (antud juhul 909. liige), millest suuremaid ja väiksemaid liikmeid on täpselt ühepalju.

² Kõige sagedamini esinev väärtus loendis ehk kõige tüüpilisem lindude arv ühes vaatluskohas.

Liigiline mitmekesisus tõusis mullusega võrreldes lausa seitsme liigi võrra, seda peamiselt harvaesinevate liikide tõttu. Nii nähti vaatluskohtades 12 tamme-kirjurähni, kaheksat hallõgijat, nelja roherähni, kahte vesipappi, ühte käblikut ja tänavusele talvele iseloomulikult ka ühte männileevikest. Röövlindudest külastas vaatluskohti peale tavapärase raudkulli (49 is), kanakulli (13 is) ja hiireviu (6 is) üheksas kohas ka värbkakk ning ühes kohas vaadeldi vastavalt händkaku ja merikotkast.

Üksi vaatles üle 70%, kahekesi 22% ja kolmekesi 5% vaatlejatest. Viiekesi vaadeldi seitsmel juhul, kuuekesi, seitsmekesi ja üheksakesi ühel juhul. 95% vaatlustest tehti aedades, 4,6% parkides ja seitsmel juhul ka kalmistutel. Linde toideti enam kui 95% vaatluskohtades.

Vaatluskohti oli tänavu 207 omavalitsusest, mis on 12 võrra rohkem kui mullu. Enim vaatluskohti oli ootuspäraselt Tallinnas, järgnesid Tartu linn, Viimsi vald, Harku vald, Pärnu linn ja Rae vald. Lindude üldarvult kuulus esikoht samuti Tallinnale, järgesid Tartu linn ja Pärnu linn (tabel 4).

Tänavuse aialinnuvaatluse teemaküsitluseks oli aasta linnu nurmkana esinemine ja arvukuse muutused. Käesoleva talve jooksul kohtas oma vaatluskohas nurmkana pea 10% vastanutest. Keskmine salga suurus oli kaheksa isendit, suurimatesse nähtud seltsingutesse kuulus pea 30 lindu. Üle 50% vastanutest arvas, et nurmkana arvukus on tugevalt langenud, ligi 30% hindas langust mõõdukaks, arvukuse tõusu on märganud vaid 4% osalejatest (tabel 6).

Eesti Ornitoloogiaühing tänab kõiki aialinnuvaatlusel osalejaid ning ajakirjanikke, kes aitasid üritusest teavitada. Erilist äramärkimist väärivad Haljala Gümnaasium ja Palade Loodushariduskeskus, kus osalesid paljud õpilased.

Järgmine talvine aialinnuvaatlus toimub 25.-26. jaanuaril 2014.

Kokkuvõtte koostas Aarne Tuule, talvise aialinnuvaatluse koordinaator.

Lisainfo: talv@eoy.ee, 58002869, www.eoy.ee/talv

Talvist aialinnuvaatlust toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Tabel 2. Talvisel aialinnuvaatlusel 2013 vaadeldud linnuliigid isendite koguarvu järgi.

Nr	Liik	Isendite arv	Kohtamispaiku	Kohtamisagedus	Keskmine isendite arv vaatluskohas	Nr	Liik	Isendite arv	Kohtamispaiku	Kohtamisagedus	Keskmine isendite arv vaatluskohas
1	Rasvatihane	15073	1747	96,1%	8,6	31	Musttihane	99	69	3,8%	1,4
2	Rohevint	9240	895	49,3%	10,3	32	Sabatihane	92	20	1,1%	4,6
3	Pöldvarblane	9056	803	44,2%	11,3	33	Kuldnokk	66	22	1,2%	3,0
4	Koduvarblane	4658	562	30,9%	8,3	34	Höbekajakas	62	14	0,8%	4,4
5	Leevike	3914	797	43,9%	4,9	35	Suurnokk	62	46	2,5%	1,3
6	Hallvares	2632	706	38,9%	3,7	36	Künnivares	56	25	1,4%	2,2
7	Sinitihane	2405	1106	60,9%	2,2	37	Kanepilind	54	10	0,6%	5,4
8	Hakk	1720	257	14,1%	6,7	38	Raudkull	49	48	2,6%	1,0
9	Pasknäär	1640	637	35,1%	2,6	39	Punarind	34	26	1,4%	1,3
10	Talvike	1551	169	9,3%	9,2		Määramata kulliline	33	31	1,7%	1,1
11	Harakas	1498	683	37,6%	2,2	40	Kalakajakas	31	7	0,4%	4,4
12	Salu- ehk sootihane	1399	518	28,5%	2,7	41	Porr	31	30	1,7%	1,0
13	Musträstas	1208	591	32,5%	2,0	42	Musträhn	20	17	0,9%	1,2
14	Puukoristaja	1172	664	36,5%	1,8	43	Hangilind	15	1	0,1%	15,0
15	Põhjatihane	1129	449	24,7%	2,5	44	Naerukajakas	15	4	0,2%	3,8
16	Kodutuvi	979	192	10,6%	5,1	45	Kanakull	13	12	0,7%	1,1
17	Suur-kirjurähn	856	581	32,0%	1,5	46	Valgeselg-kirjurähn	13	10	0,6%	1,3
18	Urvalind	766	191	10,5%	4,0	47	Tamme-kirjurähn	12	12	0,7%	1,0
19	Siisike	578	125	6,9%	4,6	48	Pöialpoiss	9	6	0,3%	1,5
20	Metsvint	572	181	10,0%	3,2	49	Värbkakk	9	9	0,5%	1,0
	Määramata lind	312	92	5,1%	3,4	50	Hallõgija	8	8	0,4%	1,0
21	Tutt-tihane	277	161	8,9%	1,7	51	Kaelus-turteltuvi	7	5	0,3%	1,4
22	Ohakalind	275	45	2,5%	6,1	52	Hiireviu	6	6	0,3%	1,0
23	Põhjavint	259	88	4,8%	2,9	53	Kaelustuvi	6	4	0,2%	1,5
24	Siidisaba	254	35	1,9%	7,3	54	Mänsak	5	4	0,2%	1,3
25	Nurmkana	222	28	1,5%	7,9	55	Roherähn	4	4	0,2%	1,0
26	Ronk	162	81	4,5%	2,0	56	Vesipapp	2	2	0,1%	1,0
27	Hallpea-rähn	156	125	6,9%	1,2	57	Händkakk	1	1	0,1%	1,0
28	Väike-kirjurähn	148	123	6,8%	1,2	58	Kuuse-käbilind	1	1	0,1%	1,0
29	Sinikael-part	121	16	0,9%	7,6	59	Käblik	1	1	0,1%	1,0
30	Hallrästas	108	73	4,0%	1,5	60	Merikotkas	1	1	0,1%	1,0
	Määramata kirjurähn	108	81	4,5%	1,3	61	Männileevike	1	1	0,1%	1,0

Tabel 3. Talvistel aialinnuvaatlustel 2011-2013 vaadeldud 25 suurima kohtamissagedusega linnuliiki.

2011				2012				2013			
Nr	Liik	Kohtamis- sagedus (%)	Keskmine isendite arv vaatluskohas	Nr	Liik	Kohtamis- sagedus (%)	Keskmine isendite arv vaatluskohas	Nr	Liik	Kohtamis- sagedus (%)	Keskmine isendite arv vaatluskohas
1	Rasvatihane	95,3	8,0	1	Rasvatihane	95,6	8,4	1	Rasvatihane	96,1	8,6
2	Sinitihane	60,0	2,1	2	Sinitihane	59,8	2,0	2	Sinitihane	60,9	2,2
3	Rohevint	40,3	10,5	3	Rohevint	48,2	10,1	3	Rohevint	49,3	10,3
4	Hallvares	38,1	3,6	4	Leevike	44,8	4,1	4	Põldvarblane	44,2	11,3
5	Leevike	36,9	5,1	5	Hallvares	42,6	3,4	5	Leevike	43,9	4,9
6	Pasknäär	36,6	2,8	6	Musträstas	41,0	2,2	6	Hallvares	38,9	3,7
7	Harakas	35,1	2,0	7	Harakas	33,9	2,1	7	Harakas	37,6	2,2
8	Puukoristaja	32,6	1,6	8	Põldvarblane	29,4	9,2	8	Puukoristaja	36,5	1,8
9	Põldvarblane	31,0	9,8	9	Puukoristaja	27,0	1,6	9	Pasknäär	35,1	2,6
10	Musträstas	30,7	2,1	10	Koduvarblane	20,9	6,5	10	Musträstas	32,5	2,0
11	Suur-kirjurähn	25,5	1,2	11	Kodu- või põldvarblane	20,9	9,8	11	Suur-kirjurähn	32,0	1,5
12	Koduvarblane	24,1	7,2	12	Suur-kirjurähn	20,9	1,2	12	Koduvarblane	30,9	8,3
13	Põhjatihane	20,8	2,6	13	Pasknäär	20,1	2,2	13	Salutihane e sootihane	28,5	2,7
14	Salutihane e sootihane	19,9	2,7	14	Salutihane e sootihane	18,7	2,3	14	Põhjatihane	24,7	2,5
15	Kodu- või põldvarblane	17,3	8,7	15	Põhja- või salutihane	15,3	2,5	15	Hakk	14,1	6,7
16	Põhja- või salutihane	17,3	3,0	16	Põhjatihane	14,4	2,6	16	Kodutuvi	10,6	5,1
17	Hakk	13,0	6,5	17	Hakk	14,0	6,1	17	Urvalind	10,5	4,0
18	Kodutuvi	11,8	4,2	18	Kodutuvi	12,4	5,5	18	Metsvint	10,0	3,2
19	Talvike	10,3	12,2	19	Talvike	8,4	7,5	19	Talvike	9,3	9,2
20	Tutt-tihane	10,2	2,0	20	Metsvint	7,0	2,0	20	Tutt-tihane	8,9	1,7
21	Metsvint	8,3	3,6	21	Tutt-tihane	6,6	1,6	21	Siisike	6,9	4,6
22	Hallpea-rähn	6,4	1,2	22	Hallrästas	5,2	1,8	22	Hallpea-rähn	6,9	1,2
23	Urvalind	5,0	5,3	23	Urvalind	3,5	7,7	23	Väike-kirjurähn	6,8	1,2
24	Ohakalind	3,7	5,0	24	Siisike	2,8	4,7	24	Määramata lind	5,1	3,4
25	Nurmkana	3,6	7,2	25	Ohakalind	2,1	3,9	25	Põhjavint	4,8	2,9
26	Ronk	3,6	2,7	26	Siidisaba	1,9	10,4	26	Ronk	4,5	2,0
27	Siisike	3,3	7,7	27	Hõbekajakas	1,9	4,4	27	Määramata kirjurähn	4,5	1,3
28	Sabatihane	1,6	4,3	28	Määramata lind	1,3	9,2	28	Hallrästas	4,0	1,5
29	Sinikael-part	1,5	9,1	29	Nurmkana	1,2	6,9	29	Musttihane	3,8	1,4
30	Siidisaba	1,3	8,3	30	Sinikael-part	1,0	15,0	30	Raudkull	2,6	1,0

Tabel 4. Talvise aialinnuvaatluse 2013 tulemused kohalike omavalitsuste lõikes.

Nr	KOV nimi	Linde	Liike	Vaatluskohti	Vaatlejaid	Nr	KOV nimi	Linde	Liike	Vaatluskohti	Vaatlejaid
1	Tallinna linn	7057	49	180	240	36	Väike-Maarja vald	446	26	11	14
2	Tartu linn	4079	44	109	161	37	Varbla vald	440	26	7	10
3	Pärnu linn	1495	42	32	40	38	Põlva vald	432	30	13	18
4	Viimsi vald	1433	42	42	72	39	Raasiku vald	429	31	14	16
5	Harku vald	1311	34	35	50	40	Toila vald	420	28	9	10
6	Rae vald	1075	36	29	39	41	Nissi vald	417	27	10	10
7	Kuusalu vald	939	27	25	37	42	Tapa vald	414	25	10	12
8	Saku vald	921	31	24	36	43	Anija vald	409	30	14	18
9	Türi vald	885	28	27	41	44	Halliste vald	395	24	9	13
10	Kuessaare linn	844	32	19	29	45	Räpina vald	392	28	12	14
11	Tartu vald	829	34	20	31	46	Hanila vald	383	22	7	10
12	Haljala vald	762	28	21	32	47	Ülenurme vald	383	26	11	14
13	Kadrina vald	719	34	21	28	48	Kanepi vald	368	22	9	19
14	Konguta vald	704	29	22	28	49	Rapla vald	365	24	15	27
15	Rakvere linn	684	26	22	28	50	Puka vald	364	27	9	10
16	Nõo vald	676	24	16	22	51	Vinni vald	358	33	10	13
17	Elva linn	674	32	22	29	52	Põltsamaa vald	353	25	8	11
18	Keila linn	664	31	17	23	53	Halinga vald	347	24	9	22
19	Keila vald	657	29	15	18	54	Kaarma vald	347	23	14	14
20	Pühalepa vald	652	24	21	30	55	Jõgeva vald	341	26	9	10
21	Pärsti vald	642	32	15	20	56	Karksi vald	338	24	10	13
22	Helme vald	632	30	13	26	57	Võru vald	332	20	9	11
23	Saue vald	630	31	20	37	58	Martna vald	325	19	9	12
24	Jõelähtme vald	615	29	18	25	59	Viru-Nigula vald	318	20	6	8
25	Viljandi linn	591	23	16	17	60	Paikuse vald	315	21	7	13
26	Audru vald	575	27	16	19	61	Sõmerpalu vald	313	21	5	5
27	Kärdla linn	572	30	13	15	62	Lasva vald	306	22	8	12
28	Kose vald	541	26	12	17	63	Luunja vald	302	22	6	8
29	Vändra vald	535	25	15	19	64	Maardu linn	297	21	9	10
30	Palamuse vald	514	30	12	15	65	Kunda linn	296	22	5	8
31	Märjamaa vald	509	24	15	16	66	Antsla vald	291	23	8	14
32	Lihula vald	495	27	15	20	67	Otepää vald	291	20	10	16
33	Kohila vald	470	24	19	28	68	Ridala vald	288	22	10	15
34	Saarde vald	469	26	15	23	69	Saue linn	286	20	9	10
35	Suure-Jaani vald	461	32	15	25	70	Muhu vald	280	25	9	12

Nr	KOV nimi	Linde	Liike	Vaatluskohti	Vaatlejaid	Nr	KOV nimi	Linde	Liike	Vaatluskohti	Vaatlejaid
71	Sangaste vald	272	22	6	7	106	Pihtla vald	182	17	4	5
72	Valga linn	271	27	10	13	107	Vigala vald	181	19	5	5
73	Rakke vald	269	25	9	9	108	Mäetaguse vald	177	22	3	4
74	Paide linn	268	24	7	7	109	Kehtna vald	176	22	7	11
75	Põltsamaa linn	263	18	8	11	110	Kiili vald	174	18	8	11
76	Varstu vald	257	19	6	6	111	Kõue vald	174	20	6	10
77	Kolga-Jaani vald	256	24	5	7	112	Koigi vald	172	16	3	7
78	Tahkuranna vald	252	20	8	11	113	Tõrva linn	170	20	6	10
79	Vihula vald	251	21	10	14	114	Põdrala vald	168	23	4	8
80	Puhja vald	250	21	7	11	115	Rägavere vald	168	21	5	7
81	Sõmeru vald	249	20	9	14	116	Vara vald	166	16	4	6
82	Kambja vald	236	21	9	14	117	Paistu vald	163	16	3	4
83	Emmaste vald	233	20	6	6	118	Saare vald	161	19	2	2
84	Sauga vald	228	20	7	11	119	Mõniste vald	160	14	5	7
85	Tähtvere vald	225	19	9	12	120	Torma vald	155	22	3	9
86	Käina vald	224	17	6	7	121	Mustjala vald	151	18	3	5
87	Haapsalu linn	220	21	9	10	122	Paide vald	151	22	4	4
88	Sindi linn	219	19	3	3	123	Padise vald	149	21	5	7
89	Vastseliina vald	219	16	5	6	124	Jõgeva linn	142	16	3	4
90	Tabivere vald	217	16	8	12	125	Veriora vald	140	15	4	4
91	Tarvastu vald	217	21	7	9	126	Meeksi vald	137	15	3	4
92	Aegviidu vald	213	19	5	7	127	Risti vald	137	18	5	8
93	Järva-Jaani vald	213	17	4	6	128	Pala vald	135	19	4	4
94	Ambla vald	212	17	4	6	129	Abja vald	132	17	7	8
95	Tori vald	209	18	8	12	130	Noarootsi vald	132	15	5	6
96	Rakvere vald	207	19	5	5	131	Leisi vald	130	15	3	3
97	Häädemeeste vald	205	20	8	9	132	Rõuge vald	128	15	4	5
98	Haanja vald	204	21	7	9	133	Kärla vald	125	13	4	5
99	Vastse-Kuuste vald	201	18	6	9	134	Mikitamäe vald	125	14	3	3
100	Võnnu vald	201	16	6	6	135	Nõva vald	124	19	5	5
101	Kernu vald	196	16	5	7	136	Karula vald	123	12	2	3
102	Jõhvi vald	193	19	5	5	137	Alatskivi vald	122	16	3	3
103	Ahja vald	192	23	5	6	138	Lohusuu vald	121	14	3	5
104	Kõlleste vald	188	17	3	4	139	Rõngu vald	119	13	5	9
105	Haaslava vald	183	26	6	6	140	Laeva vald	118	14	4	10

Nr	KOV nimi	Linde	Liike	Vaatluskohti	Vaatlejad	Nr	KOV nimi	Linde	Liike	Vaatluskohti	Vaatlejad
141	Tudulinna vald	116	14	4	5	175	Puurmani vald	65	12	3	4
142	Lüganuse vald	114	17	4	5	176	Põlva linn	65	13	2	3
143	Taebla vald	114	10	3	3	177	Urvaste vald	64	11	2	2
144	Tõstamaa vald	114	14	2	2	178	Viiratsi vald	62	15	6	9
145	Koonga vald	113	19	3	3	179	Põide vald	59	11	1	2
146	Hummuli vald	108	17	4	8	180	Valjala vald	59	10	2	4
147	Rannu vald	108	22	5	6	181	Koeru vald	58	14	5	6
148	Are vald	107	15	4	6	182	Maidla vald	58	7	3	6
149	Laekvere vald	104	10	3	4	183	Imavere vald	55	7	1	1
150	Raikküla vald	103	18	6	8	184	Mustvee linn	50	10	1	1
151	Kohtla vald	101	15	3	5	185	Kareda vald	49	12	2	4
152	Kõo vald	100	11	3	4	186	Järvakandi vald	48	12	1	1
153	Sonda vald	100	14	4	7	187	Kihnu vald	48	9	1	1
154	Lümanda vald	99	18	2	3	188	Kõpu vald	46	14	2	3
155	Surju vald	97	17	4	5	189	Väätša vald	45	5	1	3
156	Albu vald	96	12	4	7	190	Illuka vald	43	9	2	3
157	Kohtla-Järve linn	96	15	1	1	191	Roosna-Alliku vald	43	9	2	2
158	Avinurme vald	95	15	4	5	192	Narva-Jõesuu linn	41	10	2	2
159	Mooste vald	92	11	3	4	193	Salme vald	40	10	1	1
160	Palupera vald	92	14	4	5	194	Kõrgessaare vald	39	11	3	3
161	Valgjärve vald	85	13	3	3	195	Kasepää vald	38	7	1	1
162	Tõlliste vald	84	16	4	5	196	Kihelkonna vald	37	8	2	3
163	Pajusi vald	83	16	3	4	197	Laimjala vald	33	8	2	2
164	Värskla vald	82	9	2	1	198	Tamsalu vald	29	7	1	2
165	Kiviõli linn	81	15	2	2	199	Orava vald	26	5	1	1
166	Torgu vald	80	8	2	2	200	Meremäe vald	25	8	1	2
167	Võru linn	78	14	1	1	201	Oru vald	23	7	2	2
168	Misso vald	74	13	2	3	202	Aseri vald	21	8	1	1
169	Vaivara vald	74	4	1	2	203	Saarepeedi vald	19	7	1	1
170	Juuru vald	71	10	2	2	204	Kaiu vald	18	3	1	1
171	Vasalemma vald	71	10	3	4	205	Iisaku vald	16	3	2	3
172	Alajõe vald	69	14	1	1	206	Mäksa vald	9	4	1	2
173	Laheda vald	69	16	3	4	207	Paldiski linn	5	1	1	1
174	Loksa linn	67	14	2	3						

Tabel 5. Talvise aialinnuvaatluse 2013 tulemused maakondade lõikes.

Nr	Maakonna nimi	Lindude arv	Liikide arv	Vaatluskohtade arv	Vaatlejate arv
1	Harju maakond	16264	55	508	708
2	Tartu maakond	9661	46	268	382
3	Pärnu maakond	5471	50	149	209
4	Lääne-Viru maakond	5138	48	148	198
5	Viljandi maakond	4366	47	99	133
6	Jõgeva maakond	3029	43	65	88
7	Valga maakond	2958	41	72	111
8	Rapla maakond	2747	38	71	99
9	Põlva maakond	2721	36	69	93
10	Lääne maakond	2564	41	70	91
11	Järva maakond	2348	39	64	94
12	Võru maakond	2323	39	63	83
13	Saare maakond	2178	42	68	90
14	Ida-Viru maakond	2113	40	54	72
15	Hiiu maakond	1385	38	49	61

Tabel 6. Hinnangud nurmkana arvukuse muutustele viimase 25 ja 10 aasta jooksul.

	Vastanute osakaal	Vastanute osakaal
Ei oska hinnata	73,1%	65,3%
Oskan hinnata	26,9%	34,7%
Arvukus on:	25 aastaga	10 aastaga
Tugevalt langenud	49,5%	51,6%
Mõõdukalt langenud	33,9%	29,8%
Stabiilne	12,9%	14,8%
Mõõdukalt tõusnud	2,7%	3,3%
Tugevalt tõusnud	1,0%	0,5%